

Vzpomínka na Marii Šulcovou

V srpnu 2025 – přesněji v pondělí 4. srpna – to bylo deset let, co zemřela Marie Šulcová. Ve Zprávách SBČ jsme se s jejím jménem setkali vícekrát, ať již jako s autorkou nebo osobností. Narodena 6. srpna 1926 v Eseni u Mukačeva na někdejší Podkarpatské Rusi, kde byl její otec strážníkem, prožila dětská léta také v Chyších. Navracela se tam i později: vynaložila dost velké úsilí, aby byl připomínán pobyt Karla Čapka na zdejšímu zámku coby domácího učitele syna hraběte Lažanského.

Toto krátké období v jeho životě se stalo námětem její knižky *Kruh mého času*,

vydané poprvé v roce 1975 a pak ještě čtyřikrát. Povzbuzována zájmem čtenářů, ruským čapkověm Olegem Malevičem i svým vlastním postupně zpracovávaným životem rodiny Čapků i kulturní a politické dění v naší zemi v té době. V pěti knihách (*Čapci*, 1985; *Ladění pro dvě strany*, 1990; *Poločas nadějí*, 1993; *Brána věčnosti*, 1997; *Prodloužený život Josefa Čapka*, 2000) literárně ztvárnila faktograficky ověřenou historii vlastním citlivým přístupem.

Je neuvěřitelné, kolik – možno říci tisíc – hodin věnovala pročítání starých novin, encyklopedií, slovníků, dokumentů a zjiš-

ťování jinde, aby ve svém líčení, občas viditelně přátelsky zaměřeném, vycházela z ověřených údajů (jen tak mimochodem si vzpomínám, jak pracně hledala typ kočárku, v kterém byl vozen malý Karlík). A to vše dělala s nesmírnými obtížemi kvůli své oční nemoci i dalším potížím. Pomáhala jí je překonávat její vášeň pro Karla Čapka, jehož rodinu považovala takofka za svou. A mnohdy, hlavně kvůli Chyším, se pouštěla do nepřijemných sporů i s úřady. Marie Šulcová byla úžasně vytrvalá, statečná, cílevědomá a zásadová žena. Cest její památce!

Kateřina Dostálová

Brněnské dvouletí Karla Čapka

V září 1905 – tedy před sto dvaceti lety – se Karel Čapek stal v Brně studentem Prvního českého gymnázia, jež se nacházelo na tehdejší Schmerlingově ulici (dnes je to třída Kapitána Jaroše 14). Kromě Čapka na něm v různých dobách studovali například Jan Herben, Vilém Mrštík, Petr Bezruč, Lev Blatný a jeho syn Ivan, Ondřej Sekora či Milan Kundera. Svá gymnaziální studia Čapek započal v Hradci Králové: zde se také začlenil do tajného studentského spolku, později nazvaného Mansarda, což bylo pokládáno za kázeňský prohrěšek, a tak mu hrozilo vyloučení. Proto přestoupil do Brna, kde po sňatku s advokátem a politikem Františkem Koželuhou žila jeho sestra Helena.

Brno však Čapka zklamalo, jak ukazuje jeho dopis Anně Nepeřené napsaný 31. října 1905: „Stojím tady sám a sám,

ve velkém, šeredném městě, v němž není pro mne ani jednoho přítele. Izoloval jsem se od světa a života a zahrabávám se ve své světničce, vrčím na všechny.“ Dodal, že tu „žije bez lásky a přátelství, bez štěstí a krásy, ale klidně“. Přilíš si nerozuměl ani se svými spolužáky, které prospěchové brzy zastínil. Po absolvování kvinty a sexty Brno opustil. V červenci 1907 se odstěhoval do Prahy, kde pokračoval ve studiu na Akademickém gymnáziu a po maturitě v roce 1909 se zapsal na pražskou filozofickou fakultu.

Za svého brněnského studia měl podnět u vdovy Františky Anderkové v Augustinské ulici číslo 5 (v čísle 14 tehdy měla byt rodina sestry Heleny, později bydlela v číslech 15 a 17; dnes je to ulice Jaselská). Jeho pobyt tu již čtyřicet let připomíná pamětní deska s bustou od Mi-

loše Slezáka, odhalená 18. června 1985. Je na ni tento text: „Zde žil v letech 1905 až 1907 za svých gymnaziálních studií Karel Čapek. Byl to čas jeho prvních kroků v literatuře.“

Tyto první kroky představuje série básní otištěných v brněnském týdeníku *Neděle* 23. dubna, 25. června a 24. prosince 1904. Další tři básně Čapek publikoval 2. dubna 1905 v Moravské orlici a v Moravském kraji, v němž mu 3. listopadu a 2. prosince 1905 vyšly ještě články *Ze studentstva* o studentstvu a *Dekadence*. V roce 1907 nadto začal přispívat do Moravsko-slezské revue a do *Lidových novin*. Později na Brno pohlížel jinak než v onom prvním dvouletí, často tam jezdil a též o něm ledacos napsal. Ale to už je – jak se zhusta říkává – jiná kapitola.

Jiří Poláček

Čapkovská témata na šedesáté deváté Šrámkově Sobotce

Šrámkova Sobotka je festival českého jazyka, řeči a literatury, založený roku 1957. Koná se vždy v prvním týdnu hlavních školních prázdnin. Akce vznikla k účteně nejslavnějšího soboteckého rodáka a je věnována naší mateřštině, přičemž v centru pozornosti stojí především uměleckého textu. Její pojmenování předznamenal fejeton Karla Čapka *Básnickova Sobotka*.

O přátelství Karla Čapka s Fráňou Šrámkem bylo pojednáno vícekrát. Tato zpráva se tématu dotýká pouze v souvislosti s posledním ročníkem festivalu, jenž nesl titul *Na cestě*. Karel a Josef Čapkové zde byli zastupováni hned několikalet. Na oba bratry se odvolával už ideový text z pera docentky Ireny Vaňkové z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Po celý festivalový týden probíhala v městské

knihovně výstava *Bratři Čapkové na Oravě*, jež byla uvedena samostatnou vernisáží, při níž vystoupili knihovnice Magda Šrůtová a historik Jan Bílek. Výstava bude čtenářům Zpráv SBČ blíže známa, neboť díky za zapůjčení patří Památníku Karla Čapka ve Staré Huti u Dobříše.

Akademickou složku programu završilo vystoupení profesora Petra Mareše z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, nazvané *Co na světě uviděl Kulhavý poutník*. Přednášející se s hlubokým vzhledem věnoval filozoficky a dialogicky pojaté próze Josefa Čapka *Kulhavý poutník*. Poutník se pohybuje po krajině, ale zároveň realizuje svou životní cestu plnou různých setkání, cestu od narození ke smrti. Jde rovněž o cestu hledání, přemýšlení a poznávání, jež se uskutečňuje prostřednictvím niterného rozhovoru, ale též v konfron-

taci s dřívějšími texty, s kulturní tradicí. Přednáška vyvolala živou diskusi publika.

A nelze zde zmínit, že v pořadí *Cesta do (Šrámkovy) Sobotky* padlo jméno Aleše Fetterse, který si festival objevil v šedesátých letech minulého století a byl s ním v kontaktu až do své smrti v letošním roce (nekrolog přinesly i tyto stránky v č. 157, s. 4). V Sobotce si Aleš Fetterš našel právě problematiku vztahu Čapka a Šrámků.

Čapkovská témata určitě nebyla na festivalu zastoupena naposled. Snad o tom budeme v příštích letech moci podat další zprávu.

Jan Bílek